

LBRIS

We know
books

Luiz Ruffato

Vară târzie

roman

Traducere din limba portugheză și note de
Isabel Lazăr

Casa Cărții de Știință
Cluj-Napoca, 2023

Colecția „Traducem lumea”
coordonată de Rodica Baconsky

Titlul original: *O verão tardio*

© 2019 by Luiz Ruffato

Published in Brazil by Companhia das Letras, São Paulo

© Casa Cărții de Știință, pentru prezenta ediție

MINISTÉRIO DAS
RELAÇÕES EXTERIORES

Obra publicada com o apoio da Secretaria Especial da Cultura –
Ministério do Turismo do Brasil/Fundação Biblioteca Nacional.
Volum publicat cu sprijinul Secretariatului pentru Cultură –
Ministerul Turismului din Brazilia/Biblioteca Națională.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

RUFFATO, LUIZ

Vară târzie : roman / Luiz Ruffato ; trad. din lb. portugheză și note de
Isabel Lazăr. - Cluj-Napoca : Casa cărții de știință, 2023
ISBN 978-606-17-2201-3

I. Lazăr, Isabel (trad. ; note)

821.134.3

Casa Cărții de Știință

Coperta: Roxana Ardelean

Redactor & tehnoredactor: Ada Blendea

B-dul Eroilor nr. 6-8, ap. 12

Cluj-Napoca, 400129

Tel: 0264-431920

E-mail: editura@casacartii.ro

Finalul verii se încheie
Battiato/Sgalambro

Și mereu, în a mea eternitate, aceeași absență
Carlos Drummond de Andrade

MARȚI, 3 MARTIE

Picioarele mă târăsc printr-un deșert imens. Galbenul nisipului, galbenul soarelui, priveliștea încețoșată, îmi e sete, la orizont, dune după dune, cerul fără nor. Apoi observ, în fundul unei depresiuni, ceva ca o băltoacă albastră. Fără putere, mă las să mă rostogolesc în jos pe panta abruptă. Mă aplec spre apă și, când ridic mâna pentru a-mi uda buzele, băltoaca se transformă în nisip mișcător și îmi înghite corpul slab și uscat. Încerc să țip, dar vocea rămâne suspendată. Încerc să prind marginea, fără succes. Încetul cu încetul, mă scufund. Într-un ultim efort, ridic brațele și aud, în depărtare, zgomote. În disperare, încerc să-mi țin capul pe linia de plutire, iar acum văd mai aproape: „Domnule! Domnule!”, mă scutură cineva. Sunt learcă, fac ochii mari și în spatele lentilelor văd chipul speriat al unui tânăr în uniformă, duhnind a țigări, „Sunteți bine?”. Și, adresându-i-se cuiva chiar în spatele lui, „Cel puțin, își revine.” Mă trezesc stând pe scaunul unui autobuz. Afară, minuscula autogară Cataguases¹, aceeași din copilăria mea. Oamenii se îmbrățișează pe platformă, păsările ciripesc în copaci, de la televizor știrile se înlănțuiesc, mirosul de motorină se amestecă cu mirosul greu al aerului condiționat. Mă uit la tânărul în

¹ Oraș din statul federal Minas Gerais. (N.t.)

uniformă, „Nu s-a întâmplat nimic, sunt bine, mulțumesc”, și mă străduiesc să mă ridic. „Vreți să vă ajut?”, întreabă el. „Nu, nu e nevoie”, răspund, „Sunt bine”. În grabă, reușesc să mă ridic și, sprijinindu-mă, scanez portbagajul, observ rucsacul din mâinile lui. El mă lasă să trec. Cu picioarele clătănându-se pe coridorul îngust, ajung la scări și cobor cu greu, înfruntând o mică mulțime care se uită curios. Băiatul îmi întinde rucsacul; șoferul care îl însoțește exclamă, grăbit, dar încercând să fie cordial, „Ce sperietură!”, se urcă înapoi în autobuz, închide ușa și dă înapoi. Încet, grupul se dispersează. Intru în mica sală de așteptare, unde se află ghișeele de vânzare a biletelor, iar călătorii așteaptă orele de plecare și de sosire, mă prăbușesc pe banca de lemn. Lângă mine, bătrâna fără dinți, arătând ca un pui fără pene, se uită la mine uluită. Fruntea, picioarele și axila îmi sunt umede de sudoare. O femeie, cu basma pe cap, freacă o cârpă umedă peste podeaua din gresie roșie. Îmi șterg ochelarii de marginea cămășii. Ceasul de pe perete arată opt și jumătate. Aerul cald al dimineții îmi umple plămânii și dintr-o dată mă simt mai bine. Mă ridic, iau o înghițitură zdravănă de apă rece de la cișmea, trec prin turnichetul liber din baie și urinez ușurat în vasul proaspăt dezinfectat. Mă spăl pe mâini și pe față. Afară, pe trotuarul murdar, trec încet pe lângă un magazin care vinde dulciuri și biscuiți, un altul care vinde mărunțișuri, altul care vinde vitamine și gustări și, în cele din urmă, intru într-o bodegă, o cameră îngustă și întunecată care mărginește clădirea. Radioul deschis pe postul local, tare, amortizează zgomotul apei care curge în chiuvetă, în spatele căreia zăresc o siluetă uriașă. „Bună dimineața”, spun și aud un mormăit. „O cafea cu lapte și o felie de pâine și unt, vă rog.” Bărbatul închide robinetul, își șterge mâinile pe șorțul murdar, pune pe tejgheaua sleioasă o zahărniță din plastic semitransparent și o farfurie din oțel inoxidabil. Își bagă brațul păros într-o pungă maro, din care scoate o pâine și o taie în jumătate, ungând jumătățile cu un strat subțire de margarină. Apoi, le înghesuie într-un coșuleț de plastic, imitând patele, și întreabă: „Albă sau neagră?”. Ceva în acest bărbat cu părul lung, murdar și gras, cu fața înțepată de fire de barbă grizonată, cu

burta care iese dintre nasturii cămășii, cu turul pantalonilor alunecându-i pe corp, îmi trezește amintiri. „Albă sau neagră?”, repetă el. Fără să înțeleg, întreb: „Cum?” Nerăbdător, spune: „Cafeaua cu lapte: albă sau neagră?” „Ah, albă.” Aruncă o cantitate mică de cafea și o completează cu lapte, scufundă lingura lungă de aluminiu în lichidul aburind și pune ceașca americană pe farfurie. Da! Am fost contemporani la grupul școlar... Alcides... Alcides Animal, așa cum îi spuneam noi, pentru că pe lângă faptul că era foarte puternic – era deja gras, la vremea respectivă – s-a dovedit extrem de nemilos, nu numai cu noi, colegii lui, pe care îi bătea regulat, ci cu tot ce mișca: omora păsări cu praștia, îneca pisei și a ajuns chiar, odată, să stropească o iapă cu benzină și să îi dea foc. Până și profesoarelor le era frică, E diavolul, își făceau cruce. Se întorsese la chiuvetă. „Mă scuzați că vă deranjez, dar nu sunteți Alcides? Cred că îmi amintesc de dumneavoastră de pe vremea lui.” Se întoarce, furios, cu ochii injectați de sânge, se sprijină de tejghea, îndepărtând țânțarii și strigă, întrerupându-mă: „Despre ce vorbești, omule?! Să nu vii cu vorbe de nimic, nu! De unde mă cunoști? Fir-ar să fie! Eu nu te cunosc. Și nici nu vreau să te știu, înțelegi? Bea-ți cafeaua în liniște și dispare!” Respirația lui acră îmi aburește fața. Picioarele mi se clatină, buzele îmi sunt palide și capul amețit. Mărește și mai mult volumul radioului, care cântă muzică sertaneja², și se preface furios și-și distrage atenția numărând și renumărând profitul zilei anterioare, câteva bancnote mototolite și o mână de monede lipicioase. Încerc să-mi stăpânesc mâinile tremurânde, nu știu dacă este frica de agresiune, coșmarul nopții, medicamentele pe care le tot iau. Mestec cu greu pâinea, o împing în jos pe gât cu înghițituri scurte de cafea cu lapte. Intimidat, cât costă, mormăie ceva, las banii pe tejghea. Mă întorc clătănându-mă în sala de așteptare. Bătrâna a plecat deja. Mă așez din nou pe banca de lemn, lângă o femeie care citește Biblia, cu păr negru strâns în coc, bluză gri deschis cu mâneci lungi, fustă gri închis sub genunchi, pantofi gri masculinizați. Ceasul de pe perete arată aproape ora nouă. Pe banca din față, o mamă, foarte

² Muzică din regiunea de nord-est a Braziliei, *sertão* în portugheză. (N.t.)

tânără, își urmărește cei doi copii mici sărind de colo-colo, pe jos o pungă plină de cumpărături. În picioare, un adolescent, cu șapca întoarsă pe spate, tricou larg al echipei Los Angeles Lakers căzând peste pantalonii scurți, căști uriașe, se leagănă în ritmul muzicii care se aude din telefonul mobil. Din televizor se scurg frivolități. Afară, femeia, cu basma, mătură și lopată, adună gunoiul pe bordură. Un autobuz prăfuit oprește în scuar, adolescentul cu cozorocul șepcii în spate și tânăra mamă cu cei doi copii se mișcă, apar alți oameni, formează în curând o mulțime. Vecina mea este încă absorbită de lectură. Când m-am mutat la São Paulo, în primele zile îmi plăcea să hoinăresc prin autogară la sfârșit de săptămână, încercând să ghicesc traiectoria fiecăreia dintre acele nenumărate fețe care treceau uimite. Din felul în care mergeau, hainele pe care le purtau, accesoriile, chiar și ce mâncau, îmi imaginam dacă lucrurile mergeau bine sau nu. Mă comportam așa pentru a alina singurătatea care în zilele de sâmbătă și duminică mă alunga din dormitorul modest al unei pensuni din Pari – sau poate pentru a mă face real, eu, care adesea, rătăcind anonim prin mulțime, mă credeam invizibil. Acolo, în acel fel de purgatoriu, recunoșteam creaturi ce-mi semănau, bântuite, dar hotărâte, nesigure, dar rigide, iar asta confirma cumva că, deși puțin mai mult decât nimic, existam. Acele incursiuni, însă, nu durau mult. De îndată ce mi-am găsit un loc de muncă, am închiriat un apartament în Vila Prudente, am cunoscut-o pe Marília, mi-am pierdut interesul pentru soarta celorlalți, prețuind ceea ce, amăgindu-mă, credeam că este propria mea fericire. Deși mă întorceam din când în când la Cataguases, în memoria mea orașul și tot ceea ce reprezenta el își pierdeau claritatea, asemenea unei fotografii care se estompează încetul cu încetul, până se transformă în pete albicioase, lipsite de orice semnificație. Și astfel au trecut treizeci și cinci de ani, dintre care în ultimii nouăsprezece doar vocea îndepărtată a lui Isinha la telefon era dovada că într-o zi a existat Cataguases și că acolo a trăit un tip pe nume Oséias. Sora mea făcea cronică rudelor și a cunoștințelor, iar acele povești reverberau în mine cu aceeași veridicitate a intrigilor pe care le citeam în cărți, întins pe paturi înguste și incomode, în hoteluri ieftine din văgăunele din centrul

țării, unde poposeam să mă odihnesc și să ies din rutina de reprezentant comercial. Și iată că mă aflu din nou aici, încurcate fiind firele care leagă începutul și sfârșitul. Traversez strada, orbit de lumina care incendiază dimineța, iar taximetristul, care vorbea cu un coleg la umbra ficușilor, urcă acum în mașină. Pun rucsacul pe bancheta din spate, mă așez lângă el, întrebă adresa și leagă o conversație: „Venit de unde?” „São Paulo”, răspund. „Cum așa, dar autobuzul a sosit cu mult timp în urmă”, comentează, indiscret. „Am pierdut timpul”, spun, stânjenit, simulând curiozitatea pentru succesiunea de case joase în descompunere, care se mișcă în fața ferestrei. El continuă: „São Paulo! Am locuit pe vremuri acolo. Taboão da Serra³. Ai auzit de ea? Când am împlinit șaptesprezece ani, nu mai voiam să învăț, spre supărarea răposatei mele mame, Dumnezeu să o odihnească (și face semnul crucii), iar tatăl meu, de teamă că o voi lua pe calea greșită – cuvintele lui (și zâmbește, din complezență) – m-a trimis să locuiesc cu unchiul Lenildo. Am găsit un loc de muncă pe post de curier la o firmă din Morumbi⁴, birou de avocatură, mi-am luat permisul de conducere și în curând conduceam deja pentru domnul Garibaldi, Garibaldi José Mendes da Costa. Îi plăcea mult de mine, mă încuraja mult... Eram deja pe acel drum de vreo cinci ani, dar atunci, de un Crăciun, am cunoscut-o pe Gi, Gisele, soția mea, am început să ne întâlnim, m-am îndrăgostit, veneam aici în fiecare lună. Am vrut s-o conving să se mute la São Paulo, am pictat un paradis, dar Gi a spus că nu își va părăsi familia sub nicio formă și am stat cu situația asta confortabilă, eu dându-i și luna de pe cer, ea ducându-mă cu zăhărelul. Apoi a rămas însărcinată și știi cum e, nu? Domnul Garibaldi chiar a promis cerul și pământul, că ne va ajuta la început, așa și pe dincolo, dar Gi s-a blocat, n-a fost să fie, am renunțat la tot. Cu banii pe care îi pusesem deoparte, am cumpărat un lot de pământ în Santa Clara, am construit o casuță, am cumpărat locul acela de taxi și, iată-mă, au trecut deja... zece ani! Nu regret, Ninfa este o fetiță frumoasă, e o

³ Localitate din zona metropolitană a orașului São Paulo. (N.t.)

⁴ Cartier din São Paulo. (N.t.)

poză aici, uite”, și, scoțându-și telefonul mobil din buzunarul pantalonilor, arată pe ecranul de stand-by o fetiță cu ochi negri neastâmpărați. „Ninfa este numele ei?” întreb. „Da, Ninfa”, răspunde, mândru, „Gi i-a ales acest nume. Nu e frumos?” „Da, foarte frumos”, răspund. La Granjaria parchează lângă un zid înalt de ciment tencuit, în fața unei porți uriașe din plăci de fier. Achit cursa, el îmi oferă o carte de vizită, „Dacă ai nevoie, Sizenando Robledo Neto, Nonô, cum îmi spun oamenii”, și aproape că spun, Sizenando?! Băiete, l-am cunoscut pe tatăl tău, Sizim, un pic mai în vârstă decât mine, locuiam în același cartier, în Beira-Rio, a ajuns chiar să fie iubitul Isabellei, sora mea, mă gândesc să întreb de el, dar tac, mulțumesc, bag cartea de vizită în buzunarul cămășii, îmi iau rucsacul de pe bancheta din spate, ies pe trotuar, apăs butonul interfonului și văd mașina dispărând după colț. Soarele îmi pedepsește capul. Mă simt epuizat. Aștept câteva clipe, apăs din nou butonul interfonului. O voce feminină răsună: „Cine e?”. Întreb dacă Rosana este acasă. „Nu, doamna Rosana nu este aici.” Dezamăgit, mă gândesc să renunț, dar o altă voce izbucnește: „Cine este?”. Spun: „Uite ce e, sunt Oséias, fratele Rosanei”. „Oséias?! Unchiul Oséias?! Din São Paulo?! Unchiule, sunt Tamires!” Tamires... Oh, fiica Rosanei... „Bună, Tamires, ce faci?” Atunci aud un pocnet care descurie ușa laterală: „Intră, unchiule! S-a deschis?”, o împing, „S-a deschis!”, și descopăr o casă cu fațadă veche. Traversez grădina mică, neglijată, care trebuie să fi fost mai mare, sacrificată pentru a face loc garajului care contopește cu restul construcției. De la ușa bucătăriei, o față, foarte grasă, care se potrivește cu înălțimea mea, cu părul castaniu, lung și drept, într-o rochie largă care o face și mai grasă, salută cu simpatie. Ocolesc Honda Fit gri, ea mă întâmpină cu entuziasm, mă îmbrățișează strâns, „Nu vă amintiți de mine, nu-i așa?”. Încerc să nu arăt uimire, când am văzut-o ultima oară, o fetiță de opt, nouă ani, plinuță, timidă... „Erai cât un ciot așa”, explic, stânjenit. Conducându-mă, spune: „M-am îngrașat, nu-i așa? După cum spune mama, am avut ghinion, semăn cu familia tatii. Dacă aș fi semănat cu bunicul Nivaldo, aș fi fost slabă ca mama... sau ca dumneata...”. Ea râde cu tristețe; suspin. „Când ați ajuns?” „Acum puțin timp.” „Din São Paulo?”

„Da, din São Paulo.” „Huh? și unde sunt bagajele?” „Nu am”, răspund. „Tot ce am nevoie este aici”, și arăt spre rucsac. O strigă pe menajeră, care aspiră pe undeva prin casă: „Kelly, oh, Kelly!” Apare o femeie, puțin peste treizeci de ani, în pantaloni scurți, un maiou roșu care lasă la vedere bretelele albe ale sutienuului, părul negru întins cu placa, prins într-o coadă de cal. Tamires îmi cere să-i dau lui Kelly rucsacul, „Pune-l în camera de oaspeți”, îi ordonă. Kelly îmi observă ținuta și întreabă, cu oarecare dispreț: „O să doarmă aici?” Tamires îmi simte jena și spune, răspicat: „Poate, Kelly, poate”. Menajera dispăre, contrariată. Tamires trage un scaun și îmi spune să iau loc la masa pregătită pentru micul dejun. Pe fața de masă în carouri, un ceainic de porțelan, ibric de cafea Moka, suport pentru șervețele, bol de plastic cu brânză albă, un alt bol cu piept de curcan, pachet de pâine integrală, ulcior de suc de portocale pe jumătate plin, o ceașcă folosită, o farfurie ciobită cu coajă de pepene galben, furculiță și cuțit. „Cafeaua este rece, dar Kelly vă poate face una nouă.” „Nu, nu trebuie, Tamires, am luat micul dejun în autogară.” „Nici măcar un pahar de suc?” „Nu, nu îți face griji.” „Un pahar de suc, hai...”, insistă. „Bine”, accept, politicos. Kelly pornește din nou aspiratorul. Tamires merge spre dulap, întreabă: „Sunteți în vacanță?”. „Așa și așa.” Ea umple paharul, îl pune în fața mea și stă cu spatele lipit de peretele acoperit cu plăci de azulejo⁵ albe. „Mama știe că sunteți aici?” „Nu”, răspund. Îmi potrivesc ochelarii, „E surpriză”. „Surpriză? Mama urăște surprizele”, glumește, „Mai bine sunați... Aveți numărul ei de telefon mobil?” „Nu am telefon mobil”, răspund. „Nu aveți telefon mobil?! Cum este posibil acest lucru în plin secol douăzeci și unu?!”, se scandalizează ea. Îmi las capul în jos, stânjenit. „Și ce mai face, Rosana?” „Bine”, răspunde. „Este o persoană dificilă, știți asta”, spune ea ironic, având încredere în complicitatea mea. „Chiar nu vreți să mâncați nimic?”, insistă. „Nu, Tamires, sunt sătul. Nu vrei să te așezi?” întreb. „Sunt la dietă”, spune ea, cu lăcomie, și își cere

⁵ Plăci de ceramică pictate, întâlnite, cu precădere, pe fațadele exterioare ale clădirilor. Arta plăcilor de *azulejo* a fost introdusă de portughezi, de-a lungul secolelor, în fostele colonii. (N.t.)

scuze: „Când ați ajuns, eram aproape gata să plec. Am un magazin de mezeluri, mirodenii fine, băuturi de import”, spune ea. „Aș vrea să treceți pe acolo să-l vedeți, este pe strada aceea care leagă piațeta Rui Barbosa de Santa Rita, știți?” „Știu. Bineînțeles că vin”, spun. În timp ce golesc paharul cu suc de portocale, Tamires povestește că Rosana și Ricardo voiau ca ea să meargă la Juiz de Fora pentru a studia medicina sau dreptul, „Dar m-am răzvrătit, am făcut un curs pe fugă chiar aici, în administrarea afacerilor, pe care, de altfel, nici nu l-am terminat. La mijlocul drumului mi-am făcut un iubit, el voia să înființeze o afacere cu mezeluri, mi s-a părut grozavă ideea, dar nici tata, nici mama nu au vrut să-mi dea banii, credeau că a fi comerciant nu se ridică la nivelul așteptărilor lor. Ei se cred importanți. Taman ei... Mama, care știți prea bine de unde a venit, iar tata...”, lasă în aer fraza. „În sfârșit... Taman ei”, repetă, sarcastică. „Am ajuns să iau un împrumut de la bancă, între timp, relația s-a dus pe apa sâmbetei, dar afacerea a luat amploare și, contrar tuturor așteptărilor, câștig cât salariul mamei ca directoare de școală.” „Ah, până la urmă a ajuns să fie directoare de școală?” Tamires mă înfruntă cu privirea, ironică: „Contacte, unchiule, contacte...”. „Ah, la asta Rosana se pricepe foarte bine”, spun eu, dar comentariul meu, nu asta mi-era intenția, sună malițios. Kelly reapare în bucătărie și întreabă dacă ar trebui să facă patul în camera de oaspeți. „Veți rămâne aici, nu-i așa, unchiule?” „Poate, Tamires.” „Mama va fi furioasă”, spune ea batjocoritoare și hotărâște, cu o bucurie perversă, „Da, pregătește, Kelly”. „Rosana vorbește despre mine?”, întreb. Ea se clatină, se înroșește, răspunde: „Uneori”. „Iar voi... țineți legătura cu Isabela?, cu João Lúcio?”, schimb subiectul. „Nu, foarte rar. Mătușa Isinha este prea săracă pentru noi, iar unchiul Jôjo, prea bogat...”, comentează, batjocoritor. „Mama spune”, și repetă grimasele Rosanei, „Ah, Isinha n-a înghițit niciodată că ne merge bine! Moare de invidie, dar ce vină am eu dacă nu i-a ieșit bine?!”. Rădem amândoi, imitația este perfectă. „Ei bine, unchiule, îmi pare rău, dar chiar trebuie să plec, am întârziat deja.” Tamires merge pe hol, îi spune ceva lui Kelly, se întoarce cu poșeta și o grămadă de chei. Mă ridic, mă îmbrățișează, spune că este fericită să mă vadă, „O sun pe mama pe drum

și îi voi spune că sunteți aici”, și recomandă: „Încercați să vă odihniți puțin”. Aud zgomotul cheii electrice care descuie mașina, zgomotul motorului, poarta de fier care se deschide, care se închide. Neștiind ce să fac, aștept, epuizat. Ritmul monoton al ceasului care ticăie liniștește pleoapele. Iau un șervețel, șterg încet lentilele ochelarilor. Deschid dulapul, scot un pahar și îl umplu cu apă de la robinet. Beau lichidul călâi, cu gust de clor. Examinez unul câte unul magnetii fixați pe frigider, aproape toți din New York – taxi galben, măr, Statuia Libertății, NY, I love New York – și unii din publicitate – gaz, apă minerală, magazin alimentar, măcelărie, magazin de hamburgeri, pizzerie, berărie. Spăl paharul, îl pun cu susul în jos în scurgătorul de vase. Încep să regret că am venit. Tamires are dreptate, Rosana se va enerva, „Cum, mai sunteți aici?”, Kelly se întoarce la bucătărie, „Am crezut că ați ieșit cu Tamires”. Rușinat, întreb unde este camera de oaspeți, ea mă conduce într-o cameră cu pat single, noptieră, dulap cu două uși, cuier cu o pălărie de păslă prăfuită. O rog pe Kelly să tragă perdeaua, ea spune că o să pornească aerul condiționat, eu zic că nu este nevoie, „Pe căldura asta?”, întreabă uluită. „Am alergie”, o implor eu. Ea ridică din umeri, arată prosopul de baie împăturit peste cuvertura de pat, pleacă. Deschid fereastra care dă spre o mică curte cimentată din spatele casei, iar lumina inundă camera, invadând-o cu galben. O adiere blândă mângâie ramurile arborelui singuratic de jamb. În-cui ușa și, obosit, îmi dau jos ochelarii, îmi scot tenișii, îmi dau jos șosetele, mă întind cu hainele pe mine și cu toate

[]

mă trezesc cu tresărire, cu inima bătând cu putere, îmi caut ochelarii, unde sunt? Corpul meu, static, udat de sudoare. Ah, casa Rosanei... Cataguases... Soarele este deja sus... Cât timp am dormit? Îmi e greață. Mă ridic repede, descui ușa, caut baia, intru, ingenunchez lângă toaletă, elimin un jet fierbinte, acru și vâcos, un amestec de suc de portocale cu cafea cu lapte și pâine cu margarină. Tâmpilele îmi zvâcnesc. Lacrimile alunecă pe față. Nu mai mi-e greață. Desfășor hârtia igienică, șterg marginea toaletei, trag

apa. La chiuvetă, îmi clătesc gura și mă spăl pe față. Mă întorc în dormitor, îmi pun ochelarii, îmi iau prosopul și rucsacul, mă întorc la baie. Mă spăl pe dinți. Oglinda îmi reflectă paloarea, ochii cufundați. Mă dezbrac, intru în cabina de duș, pornesc dușul. Las apa călăie să curgă peste corpul lipsit de carne. Opresc dușul, mă usuc, îmi pun chiloți și o cămașă curată, mă îmbrac cu aceeași pereche de blugi, ies din baie și intru în dormitor. Îmi îndes articolele murdare în rucsac și îl arunc în dulap. Îmi pun șosete curate și mă încălț cu tenișii. Cu prosopul ud în mâini, o caut pe Kelly. O găesc stând în bucătărie, gata, cu mătură, racletă și o găleată plină cu produse de curățat. „Pot să intru acolo acum?” „Poți”, răspund, stânjenit, și adaug: „Îmi pare rău, nu mă simt bine”. Nu spune nimic. „Unde pot agăța prosopul?” întreb. „Acolo afară, pe frânghie”, indică cu bărbia curtea cimentată din spatele casei. Ticăitul ceasului indică unsprezece și patruzeci. Ciudat... Mă întorc, mă duc la ușa băii, întreb: „Ceasul acela... merge bine?”. Kelly pulverizează aerul cu aerosoli. „Nu a funcționat niciodată bine. Dar nici nu cred că l-au reparat vreodată.” „Știi cât e ceasul?” „Aproape două”. Fața mea trebuie să fie groaznică, pentru că Kelly, care până de curând mă trata cu duritate, pare mai delicată, poate că îi este milă de mine. „Doamna Rosana a sunat. A spus să vă anunț că nu sunt bucătăreasă. Că dacă vreți să mâncați ceva, este pâine, brânză și piept de curcan în frigider.” „Nu mi-e foame, Kelly”, spun eu. „Dar dacă vreți, pot să vă fac un sendviș cald cu brânză și carne”, spune ea, amabilă. „Nu. Mulțumesc foarte mult, dar nu trebuie.” „Nu mă costă nimic”, insistă. „Nu, mulțumesc oricum.” Mă întorc în dormitor, trebuie să ies, să-mi limpezesc capul. Sizim... Ce s-o fi întâmplat cu el? Pe peretele din fața patului se află o reproducere a unui tablou, un băiat prost îmbrăcat plânge. Mariliei îi plăcea să se plimbe duminica prin târgușorul din piațeta Republicii. Ajungeam devreme și pierdeam timpul la toate tarabele. Ea specula prețul obiectelor, se tocmea, dar aproape niciodată nu cumpăra nimic. Mariliei îi plăcea doar să-și exercite puterea de negociere. Îmi pun șapca pe cap și ies din dormitor. Pe

hol, dau de Kelly care duce mătura, racleta și găleata cu produsele de curățat în debara. În bucătărie, într-un colț, peste chiuvetă, descopăr un termos și răd, într-un fel de răzbunare copilărească, unele lucruri nu se lasă. Termosul, deși modern prin design, alb și albastru, evocă altul, roșu, cu capac, bază și mâner alb, umplut cu cafea slabă și fermentată, care ne-a marcat copilăria. Întrebă Kelly, rupându-mi reveria: „Chiar nu vreți să vă fac un sendviș cald cu brânză și carne?”. „Nu, mulțumesc”, răspund. „Și o cafeluță? Am făcut-o cu puțin timp în urmă.” „Ah, da, asta m-ar putea împropăta. Dar lasă că mă servesc singur.” Stângaci, deschid termosul și torn niște cafea într-un pahar – refuzând ceașca și farfuria pe care mi le oferea, iar cu acest gest, absolut necugetat, îi câștig simpatia odată pentru totdeauna. Întreb dacă are îndulcitor, ea răspunde, amuzată, „Zahărul este interzis aici”. Kelly își toarnă și ea niște cafea într-un pahar, se îndreaptă spre ușă, scoate o țigară din pachet și întreabă: „Vă deranjează?” Deși mirosurile mă fac să mă simt din ce în ce mai inconfortabil, spun nu, „Am fumât și eu”, adaug. „Uitați ce e, asta nu e ceva obișnuit. În general, foștii fumători sunt enervanți”, și pronunță enervanți într-un mod amuzant, prelungind a-ul. Ea aprinde țigara cu o mică brichetă verde, expiră fumul cu plăcere, întreabă: „A fost greu?”. „Să renunț? De fapt, se împlinesc... să vedem... vreo opt ani, mai mult sau mai puțin. Recomandarea medicului...” Ea oftează: „Ah...”, și constată cu o voce joasă, aproape jenată: „Am încercat... încerc... nu reușesc...”. Termin cafeaua, deschid robinetul, spăl paharul și îl pun în scurgătorul de vase. „Lucrezi demult aici?” întreb. „Vin în zilele de marți și vineri, de aproximativ șase ani.” „Și îți place?” Aproape că se înecă cu fumul de țigară. „Arătați-mi pe cineva căruia îi place să muncească! Muncesc că trebuie! Am doi copii, Leandro, de șaisprezece ani, și Larissa, de paisprezece... ei depind de mine...” „Și soțul tău, ce face?” „Soț? Soțul pe care l-am pus să fugă! Într-o zi, m-a plesnit peste față, imaginează-ți! Am luat un cuțit, i-am rupt hainele, i-am spus: Dă-te din calea mea, că data viitoare n-o să-ți zdrobesc numai hainele!” Spune asta fără furie, chiar și cu umor.